

עת"א 50681/04/21 - א.ג. נגד שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים, מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 50681-04-21 א.ג. נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'

בפני	כבוד השופטת מרב גרינברג
עותר	א.ג.
נגד	
משיבים	1. שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים 2. מדינת ישראל

פסק-דין

פרטי העותר (שמו ופרטים מזהים) אסורים בפרסום

העותר, אסיר פלילי, נדון לתקופת מאסר ממושכת בגין עבירות מין בתוך המשפחה. במהלך מאסרו הפלילי, על רקע סירובו ליתן גט לבת זוגו, הטיל עליו בית הדין הרבני מאסר אזרחי בגין צווי הגבלה לכפיית גט, שלימים, לאחר תום ריצויו, בוטלו בדיעבד מכח החלטת בית הדין. עניינה של העתירה שלפניי, בהחלטת המשיב, שירות בתי הסוהר, שלא לקצר את מועד שחרורו ממאסר פלילי ולהפחית את תקופת המאסר האזרחי, חרף החלטת בית הדין הרבני.

רקע לעתירה

- העותר, אסיר פלילי, מרצה מאסר בן 12 שנים בגין עבירות מין במשפחה ועבירות אלימות במשפחה, החל משנת 2009[1], מועד שחרורו המלא המקורי חל ביום 8.4.21.
- במהלך ריצויו מאסרו הגישה אשתו דאז בקשה לגט לבית הדין הרבני. ביום 25.04.12, על רקע סירובו הממושך ליתן גט, ניתן ע"י בית הדין הרבני צו הגבלה בדרך של כפיית מאסר לתקופה של שנה. בהתאם להוראת חוק העונשין, סעיף 47(ב) המורה על סדר נשיאת מאסרים, הופסק מאסרו הפלילי של העותר לשם נשיאת המאסר האזרחי. מאסר נוסף בן שלושה חודשים (79 יום), הוטל עליו מכח החלטת בית הדין הרבני, ביום 25.4.13 (נספח "א" לעתירה). העותר סיים לרצות את תקופת המאסר האזרחי, ביום 13.7.13. נוכח האמור, נדחה מועד שחרורו ליום 24.6.2022. אין מחלוקת בין הצדדים, כי המאסרים האזרחיים ניתנו ונישאו כדין.
- בהמשך, כשלוש שנים לאחר תום נשיאת המאסרים, ביום 17.5.16, נערך דיון נוסף לפני בית הדין הרבני, ולאחר דין ודברים מול העותר, שלא היה מיוצג, נתן זה את הסכמתו לגט. בית הדין קבע בהחלטתו כדלקמן:

**"מאחר והבעל גול אריה יהודה ת.ז. נתן גט לאשתו היום ט' אייר תשע"ו.
בית הדין מבטל את המאסר שניתן נגדו ע"י בית הדין ומבטלו למפרע, וזאת לאור הסכמתו
לסידור גט. כמו כן ביה"ד מבטל מהיום את כל צווי ההגבלה שניתנו ע"י ביה"ד כנגד
הבעל".**

4. בחודש יולי 2020, התברר לעותר לראשונה, כך לטענתו, כי המשיב לא ביטל את תקופת מאסרו האזרחי, תקופת מאסרו הכולל לא קוצרה, ולא עודכן מועד שחרורו, על כן פנה לבית הדין הרבני בבקשה נוספת לביטול צווי ההגבלה. בית הדין (מפי אב"ד כבוד הדיין הרב אושינסקי) שדן בבקשה, חזר על קביעתו, לפיה המאסרים שניתנו כנגד העותר בוטלו למפרע וזאת לאור הסכמתו למתן גט (נספח "ד" לעתירה).

5. ביום 8.12.20 פנתה רע"ן רישום מטעם המשיב לאב בית הדין והפנתה אותו לכך שהחלטתו סותרת את הוראות הדין ולפיכך אינה ניתנת ליישום (נספח "ה" לעתירה). ביום 3.1.21, קבע בית הדין, כי החלטתו מיום 22.11.20 נאמרה ואף אפשר לפנות לבית הדין הרבני הגדול בבקשת ערעור. למותר לציין, שלא הוגש ערעור על ההחלטה ע"י מי מהצדדים.

6. ביום 14.3.21 רואיין העותר ע"י נציג המשיב והובהר לו, כי החלטת בית הדין מנוגדת להוראת הדין, אינה ישימה ולפיכך, לא ניתן לבטל בדיעבד את המאסר האזרחי שהוטל עליו.

מכאן העתירה שלפניי.

תמצית טיעוני הצדדים

7. בעתירתו ובטיעוניו במסגרת הדיון שהתקיים ביום 11.5.21, מלין העותר באמצעות ב"כ עו"ד סלטון, כנגד סירובו של המשיב לקיים את החלטת בית הדין. לטענתו, המשיב עשה דין לעצמו בכך שלא קיים את החלטת בית הדין הרבני, לא פעל בדרכים המקובלות כדי לערער על ההחלטה השיפוטית, ומשלא עשה כן, חובתו ליישם צו שיפוטי זה.

8. עוד נטען, כי המשיב לא הצביע על כל מניעה חוקית לביטול המאסר האזרחי למפרע, וכי אין בהוראת סעיף 47(ב) לחוק העונשין, הדנה בסדר נשיאת מאסרים, כדי לשלול את סמכות בית הדין להורות על ביטול רטרואקטיבי של מאסר.

9. ב"כ המשיב, ביקשו לדחות את העתירה ולקבוע כי התנהלות המשיב סבירה וראויה. בתשובתם, עמדו על חובת המשיב, לפעול בהתאם להוראות הדין ולא לבצע צו שיפוטי הסותר הוראת חוק. לשיטתם, החלטת בית הדין ניתנה בחוסר סמכות והיא למעשה בטלה מעיקרה. עוד הפנו לשיהוי הרב בפנייה לבית הדין ולמשיב, המעיד, לדבריהם, על

חוסר תום הלב של העותר.

המשיב ביקש לגזור גזירה שווה מפסיקה שניתנה בעניין מאסר חלף קנס, ולפיה, מקום שרוצתה תקופת מאסר חלף קנס, לא ניתן לשלם את הקנס ולבטלה למפרע. לשיטתם, במקרה שלפנינו, כמו במקרים דומים, לא ניתן להפחית מתקופת מאסר פלילי או לחפוף רטרואקטיבית, מאסר אזרחי שרוצה במצטבר לו.

10. המשיב, בכתב התשובה, הפנה עוד להתכתבות נוספת בין היועץ המשפטי של בתי הדין הרבניים, הרב שמעון יעקבי, להרכב בית הדין, והחלטתו המשלימה של האב"ד, בהן אדון בהמשך.

11. ביום 12.5.21 מצאתי ליתן החלטת ביניים וזאת לאחר שהתרשמתי, נוכח טיעוני הצדדים, שהתמונה העובדתית והמשפטית, שהוצגה לפניי אינה מלאה. על רקע זה, ביקשתי, באופן חריג ביותר, לקבל את התייחסות ב"כ היועמ"ש לסוגיה שבנדון, ובין היתר, לבחון את הצורך לנקוט בהליך מתאים להסרת הקושי המשפטי שנוצר ולהתוות למשיב את דרך הפעולה הנדרשת.

12. ביום 5.7.21 התקבלה עמדת היועמ"ש, שבעיקרה תמכה בעמדת המשיב, לפיה לא ניתן ליישם את החלטת בית הדין הרבני בדבר ביטול מאסר אזרחי למפרע, משזו עומדת בסתירה להוראות החוק, ניתנה בחוסר סמכות ולכן בטלה מעיקרה ואיננה כלל ישימה (יש להסתייג מנוסח התגובה, השאלה האם צו שיפוטי ניתן בחוסר סמכות ובטל נתונה להכרעת בתי המשפט, על היועמ"ש להציג את עמדתו בלבד). לצד זאת, לא התעלם היועמ"ש מהקשיים אליהם הפניתי בהחלטתי, ולפיכך הוצע לעותר, מבלי כל התחייבות מטעמם, לפעול בדרך של הגשת בקשה לנשיא המדינה להקלה בעונשו, ולהציג את טיעוניו לקיצור מאסרו, לרבות מטעמים של טעות משפטית או עיוות דין.

תמצית עמדת היועמ"ש

לשיטת היועמ"ש, החלטת בית הדין הרבני ניתנה בחוסר סמכות ונוגדת את הוראת סעיף 47 לחוק העונשין, הנוגעת לסדר נשיאת מאסרים. בית הדין הרבני אינו מוסמך להורות על ביטול בדיעבד של מאסר שהוטל במסגרת הליך הגירושין על סרבן גט, כאשר המאסר כבר בוצע, והמשמעות של הוראתו היא קיצור המאסר הפלילי. לפיכך, בהעדר הוראת דין המסמיכה את בית הדין הרבני להורות על ביטול רטרואקטיבי של מאסר, אין הוא מוסמך להורות כן. מטעמים אלו, היועמ"ש אף אינו סבור שיש צורך לנקוט בהליך ערעור על החלטת בית הדין הרבני (ראו החלטתי, 12.5.21, תשובת יועמ"ש, סעיף 52).

13. עוד ביקש לגזור גזירה שווה, מפסיקת בית המשפט העליון, רע"ב 6201/11 טייב נ' שב"ס (מיום 14.11.11, להלן: "עניין טייב"), שבה נדונה סוגיית סדר ריצוי מאסר אזרחי ומאסר פלילי ואפשרות לביטול מאסר אזרחי למפרע, שהוטל בגין אי תשלום קנס. כמו במקרים אלו, שבהם קבע בית המשפט, כי החלטות על ביטול למפרע של המאסר האזרחי ניתנו ללא סמכות, גם במקרה שלפנינו, סבור היועמ"ש כי החלטת המשיב נכונה ומתחייבת מהוראות החוק וההלכה הפסוקה. עוד נטען, כי ביטול תקופת מאסר בגין סירוב גט למפרע, יוצרת קושי משפטי ממשי ואף עלולה,

חלילה, לתמרץ סרבני גט לעמוד במריים, מתוך הנחה שבעתיד לבוא, במידה שישנו דעתם, תנתן להם האפשרות לביטול תקופות המאסר שהוטלו עליהם.

תמצית תגובתו המשלימה של ב"כ העותר

14. ב"כ העותר, הביע אכזבתו מתגובת היועמ"ש וסבור שאין בה אלא מחזור של טענות קודמות שהעלה המשיב. לשיטתו, המדובר במקרה יחיד ומיוחד, שהמסקנה היחידה המתבקשת מנסיבותיו, היא קיום צו שיפוטי חלוט ובר תוקף. באשר לסמכות בית הדין הרבני לבטל מאסר אזרחי, נטען כי לבית הדין סמכות ייחודית ליתן כל הוראה בעניין צו שניתן על ידם, לרבות ביטולו. ב"כ העותר עומד בתוקף על עמדתו, כי למשיב אין כל סמכות שלא לקיים צו שיפוטי, החלטתו לעשות דין לעצמו ולא ליישם את פסק דינו של בית הדין הרבני רק משום שסבור שניתן ללא סמכות, פסולה בעיניו ומהווה פעולה שאינה חוקית. עוד נטען, כי ככל שהיה סבור המשיב, שפסק הדין בטל מעיקרו, חובתו הייתה, כמו במקרים של ביטול בדיעבד של מאסר חלף קנס, לפנות לערכאה המתאימה כדי להביא לביטולו. לפיכך, חוזר על בקשתו לקבל את העתירה משיקולים משפטיים, משיקולי צדק והגינות והן משיקולים של האינטרס הציבורי, לפיו החלטות שיפוטיות יש לקיים כל עוד לא בוטלו כדין.

דין והכרעה

15. הסוגיה המרכזית הניצבת לפנינו נוגעת לשאלת סבירות החלטתו של המשיב, שלא לקיים החלטת בית הדין הרבני, לבטל למפרע את תקופות המאסר שהטיל על העותר. ב"כ העותר סבור, כי מדובר בהחלטה שאינה סבירה ולוקה בחוסר סמכות, המשיב מנגד עומד מאחורי החלטתו שלא לקיימה, שכן החלטה זו אין לה תוקף, באשר היא נוגדת את הוראות הדין.

16. דומה, כי נקודת המוצא לדיון שלפנינו היא, כי החלטת בית הדין לביטול בדיעבד של המאסר האזרחי בגין סירוב גט, תקופה ארוכה, לאחר שסיים העותר לרצותו, מקימה קושי משפטי ממשי. כפי שהובהר בהחלטת הקודמת, עיון בפרוטוקול דיון הגט מלמד, כי הסכמת העותר לגט ניתנה בהמשך להצעת בית הדין לבטל בדיעבד את תקופת מאסרו בגין סירוב גט, ועל רקע זה ברור, שיצרה אצל העותר ציפיות לגיטימיות כי תקום כלשונה ע"י המשיב. עוד מובן הקושי, הנטען ע"י ב"כ העותר, לפיו, שירות בתי הסוהר שהינו גוף יישומי, אינו אמור להכריע בשאלת תוקפם החוקי של צווים שיפוטיים, שאמון על יישומם.

17. לאחר עיון, ולא בלי התלבטות, הנובעת בעיקר מהטעמים המפורטים דלעיל, מצאתי לדחות את העתירה ולקבוע כי החלטת המשיב סבירה.

18. כפי שהובהר, לא היה בין הצדדים מחלוקת, כי צווי ההגבלה שהוטלו על ידי בית הדין הרבני, ניתנו כדין. עוד אין חולק, כי פסקי הדין של בית הדין הרבני יושמו כדין ע"י המשיב ובהתאם להוראות החוק.

19. בית הדין הרבני רשאי לכפות על סרבן גט לקיים פסק דין לגירושין שניתן באמצעות סנקציות שונות, לרבות מאסר. סמכותו להורות על מאסרו של אדם בצו הגבלה בשל סירובו ליתן גט, קבועה בסעיף 3 לחוק בתי הדין הרבניים (קיום פסק דין של גירושין) התשנ"ה-1995. מאסר בגין סירוב גט מוגדר כמאסר אזרחי, כך שבמקרים שבהם מוטל על אדם שמרצה באותה עת מאסר אחר, בין אם פלילי ובין אם אזרחי, נקבע סדר נשיאת העונשים בהתאם להוראת סעיף 47 לחוק העונשין, כדלקמן:

(א) מי שהוטל עליו מאסר אזרחי, יישאנו נוסף לכל תקופת מאסר אחרת שעליו לשאת, בין שהמאסר האחר הוא מאסר פלילי ובין שהוא מאסר אזרחי.

(ב) מי שהוטל עליו מאסר אזרחי ומאסר פלילי, יישא את המאסר האזרחי תחילה; ואם היה נושא מאסר פלילי בעת שהוטל עליו מאסר אזרחי, יופסק המאסר הפלילי לשם נשיאת המאסר האזרחי ויימשך מתום המאסר האזרחי."

20. עיון בעותק מצווי ההגבלה ופסק דינו של בית הדין הרבני מיום 29.1.13 [2], מלמד, כי כך אכן נהג בית הדין הרבני בעת שציווה על מאסר העותר בגין סירוב גט, וכך אכן נעשה ע"י המשיב. עניין סדר נשיאת המאסרים הובהר היטב לעותר, בית הדין שב והדגיש, כי **"הסביר לו (לעותר מ.ג.) את משמעות סירובו לתת את הגט, וכי גם המאסר מכח צווי ההגבלה אינו חופף את המאסר הפלילי שהוטל עליו, כך שמועד השחרור שלו מן הכלא הולך ונדחה"**. לפיכך, מאסרו הפלילי של העותר הופסק ונמשך רק בתום תקופת ריצויים המלא של צווי ההגבלה, שהוטלו ע"י בית הדין הרבני.

21. הקושי המשפטי בעניין שלפנינו נוצר בשלב מאוחר יותר, בעקבות החלטה נוספת שניתנה ע"י בית הדין הרבני, ביום 17.5.16. במועד זה- כשלוש שנים ויותר לאחר שהעותר סיים לרצות את צווי ההגבלה, התקיים בבית הדין, דיון נוסף בעניין כפיית הגט, בנוכחות העותר שלא היה מיוצג ורעייתו. מפרוטוקול הדיון [3], ניתן ללמוד על דין ודברים בין בני הזוג, כשבסופו, נאמר ע"י בית הדין כך: **"לגבי ביטול התקופות הנוספות שביה"ד ביטל, שיבטלו את התקופה, מה שביה"ד הוסיף למאסר, נוכל לתת החלטה לבטל את התוספת למאסר" (שם, ש' 66-67).** מיד בהמשך, נתן העותר הסכמו לגט.

בהחלטת בית הדין בתום הדיון, נקבע בעניין העותר, כי **"בית הדין מבטל את המאסר שניתן ע"י בית הדין ומבטלו למפרע, וזאת לאור הסכמתו לסידור הגט. כמו כן ביה"ד מבטל מהיום את כל צווי ההגבלה שניתנו ע"י ביה"ד כנגד הבעל"**.

22. גם בעניין זה, חרף טענותיו השונות של ב"כ העותר, דומה שלא יתכן חולק, כי מדובר בהחלטה שניתנה בניגוד להוראות הדין. הוראת סעיף 47 לחוק העונשין ברורה והפסיקה הדנה בסוגיית סדר נשיאת מאסרים ואפשרות ביטול מאסר אזרחי בדיעבד, חד משמעית ואין לסטות מהן. סמכות בית הדין להורות על הטלת סנקציות לכפיית גט, רחבה, אך אינה כוללת את האפשרות לבטל בדיעבד מאסר שרוצה, כל שכן כשהמשמעות האופרטיבית של החלטה זו היא קיצור המאסר הפלילי אותו מרצה העותר. גם אם אלך כברת דרך כלפי העותר ואקבל חלק מטענות ב"כ, כי לבית

הדין סמכות (ולו בעלת תוקף הצהרתי) לבטל בדיעבד מאסר שהוטל על ידו, אין בין החלטה זו לבין הוראה לקיצור מאסרו הפלילי של העותר, ולא כלום. כזכור, מאסרו הפלילי של העותר הופסק עם תחילת מאסרו האזרחי ונמשך רק לאחר תום ריצויו, המאסר האזרחי לא רוצה בחופף לו ולמעשה מאסרו הפלילי של העותר "הושהה", בעת ריצויו מאסרו האזרחי. בקשת העותר לקיצור מאסרו הפלילי, תהווה התערבות נעדרת סמכות ובוטה, בתקופת מאסרו הפלילי של העותר ולכך אין לתת יד.

23. אף לשיטתי, ניתן לגזור, במקרה שלפנינו, גזירה שווה מהלכות הפסיקה העוסקות בסוגיית סדר ריצוי אזרחי ומאסר פלילי ואפשרות ביטול מאסר אזרחי למפרע. העיקרון דומה: מדובר במאסר שרוצה בגין אי קיום צו שיפוטי, ולא ניתן לבטלו ולקצר תקופת מאסר אחר שמרצה האסיר, בדיעבד ובניגוד לחוק, בין אם מדובר בבקשה מטעם האסיר או החלטה שיפוטית. בבג"צ 60/83 יונס נ' שב"ס (מיום 14.3.83), נדחתה עתירת אסיר כנגד החלטת שב"ס, שלא להפחית, רטרואקטיבית, תקופת מאסר, שריצה בגין אי תשלום קנס. באותו מקרה, האסיר שילם את הקנס לאחר ריצוי תקופת המאסר חלף קנס, בית המשפט שגזר את דינו, הורה על הפחתת תקופת המאסר ממשך מאסרו הכולל אך שב"ס סירב ליישמה. עתירתו נדחתה, כשבית המשפט העליון קובע בהחלטתו, כי **"לא תעמוד לו למערער החלטתו המאוחרת של בית המשפט המחוזי בתל-אביב יפו להוריד את חמשת חודשי המאסר, שריצה בגין אי תשלום קנס, שכן החלטה זו אין לה כל נפקות, באשר היא נוגדת את הוראות החוק והיא ניתנה באיחור וללא סמכות"**. ההיגיון מאחורי החלטה זו ברור, למאסר בשל אי תשלום קנס יש ערך מדרבן לתשלום הקנס רק אם נושאים אותו לפני כל מאסר אחר"^[4], **"לוח הזמנים לתשלום קנס אינו תכנית כבקשתך"**, ומתן אפשרות בלתי מוגבלת להשבת גלגל הקנס והמאסר לאחר במועד הנבחר ע"י האסיר לפי האינטרסים שלו אינו רצוי ואינו משרת את האינטרס הציבורי" (עניין טייב, פס' ו')^[5]. הדברים דומים גם במקרה שלפנינו, ביטול בלתי מוגבל למפרע של מאסר בגין סירוב גט, עלול לעודד סרבנות גט מתמשכת, ולהעביר מסר שגוי, לפיו אין לסרבן העקשן מה להפסיד.

מקרה אחר, אף הוא רלוונטי לענייננו, נמצא בעניין טייב. גם במקרה זה נדחתה עתירת אסיר לקיצור ימי מאסר חלף קנס, לאור תשלום קנס מאוחר^[6]. בעניין טייב, המדובר היה באסיר פלילי שריצה מאסר בן 66 חודשים בגין עבירות מרמה ומאסר נוסף. בתוך כך הופעלה כנגדו פקודת מאסר בגין אי תשלום קנס בתיק אחר. החלטות משלימות של בתי המשפט שגזרו על העותר את עונשי המאסר הורו על ניכוי ימי מאסר, לאחר ריצויו (בעניין לא הוגש ערעור). בית המשפט העליון (מפי כב' השופט רובינשטיין) דחה את בקשת רשות הערעור שהגיש העותר, תוך שהוא קובע כי דחיית העתירה בדין יסודה והינה מעוגנת היטב בתכליות הוראת החוק, **"ע"פ הלכה מושרשת, בקובעה כי לאחר שהסתיימה תקופת המאסר חלף קנס, לא ניתן היה עוד לשלם את הקנס ולבטלה למפרע"** (שם, פס' ו'). כמו בעניין שעת, אף בעניין טייב, נקבע, כי בכל הכבוד הראוי, החלטות לביטול רטרואקטיבי של מאסר חלף קנס וקיצור תקופת המאסר הפלילי, נטולות נפקות ונוגדות את הוראות הדין. בית המשפט לא התעלם מכך שמדובר במצב בעייתי, "תקלה משפטית" שיצרה אצל העותר ציפיות שווא, ואף סבור ששב"ס תרם את תרומתו להיווצרות התקלה ומניעת פתרונה, אך לא מצא באלו, כדי להטות את הכף לטובת העותר.

כפי שנאמר בעניין מאסר חלף קנס, גם בענייננו, ביטול למפרע של מאסר בגין צווי הגבלה, כל שכן הוראה על קיצור מתקופת המאסר הפלילי, סותרת את הוראת הדין וחותרת תחת תכליותיו. ההיגיון שעומד מאחורי הוראה זו דומה, אפשרות ביטול רטרואקטיבי בלתי מוגבל של מאסר בגין סירוב גט, תעניק לסרבן הגט את הכח להחליט מתי ואיך יסכים

ליתן גט, תעצים את מידת הסבל ועינוי הדין של מעוגנת הגט, ותפחית מכוחו של בית הדין הרבני להטיל סנקציות אפקטיביות לכפיית גט.

זהו גם המקום לציין, שאין לקבל טענת ב"כ העותר (תגובתו המשלימה, סע' 19), לפיה, בעניין טייב ושעת, פנו ב"כ המדינה אל בית המשפט העליון בהליך של ערעור על הערכאה שלמטה כדי להביא לביטול ההחלטה, בעוד שבמקרה שלפנינו עשה המשיב דין לעצמו ולא פעל כך. הן בעניין שעת והן בעניין טייב, הוגשו בקשות לרשות ערעור ע"י האסירים, לאחר שנדחתה עתירתם. בעניין טייב, לא הוגש כלל ערעור על החלטת בית המשפט שהורה על ביטול למפרע של המאסר (ועל כך מתח כב' השופט רובינשטיין ביקורת בהחלטתו, שם, פס' ח').

24. דומה שגם בית הדין עצמו היה ער לקושי ביישום החלטתו. המשיב והיועמ"ש הפנו בתשובתם להחלטה משלימה של אב"ד בית הדין, שניתנה בהמשך לפניית יועמ"ש שב"ס, סמוך למועד ההחלטה, ליועמ"ש בתי הדין הרבניים. בעקבותיה, שב והובא עניינה לפתחו של הרכב בית הדין. בתכתובת בין יועמ"ש בתי הדין הרבניים לבין חברי הרכב בית הדין (מיום 30.5.16), מבקש זה כי בית הדין יעיין מחדש בהחלטתו ויבטלה. היועמ"ש מסב את תשומת לב ההרכב לכך, שהוראתם לביטול בדיעבד של המאסרים אינה חוקית מאחר שהעותר כבר סיים לרצות את מאסרו. עוד מדגיש היועמ"ש, כי **"אין דרך חוקית לקבוע כי מאסר אזרחי שכבר רוצה יהפוך בהינף קולמוס למאסר פלילי"**, וכי ביטול מאסר זמן רב לאחר ריצוי חותר תחת תכלית המאסר ועלול לחזק סרבנות גט. תשובת אב"ד בית הדין הרב אברג'ל, מלמדת, כי מקבל את הדברים, נוסח התשובה ממתיק עד מאד את ההחלטה הקודמת, אב"ד מסתפק בפנייה לרשויות ובקשה להתחשב בעותר אחרי שזה הסכים למתן גט ולבחון **"אם ניתן שמאסר בזמן סירוב הגט יחשב לו כמאסר פלילי מה טוב"**.

25. הייתי נכונה ליתן להחלטתו המשלימה/מתקנת של אב"ד, משקל נכבד, לכאורה יש בה כדי ללמדנו, כי בית הדין חוזר בו מהחלטתו הקודמת, הסתפק בפנייה והמלצה לרשויות, ואלו, בהתאם לשיקול דעתם והוראות החוק, לא מצאו להעתר לה. והנה באה הסוגיה שלפתחנו על פתרונה. אלא שדרך פניית המשיב להרכב בית הדין נעשתה באופן שלא הובהר, ספק אם הובא לידיעת העותר, ספק אם התבקשה תגובתו. פניית יועמ"ש שב"ס, מאחורי הקלעים, ספק אם מותרת, החלטת אב"ד ההרכב, שמוענה ליועמ"ש בית הדין, ספק אם ניתנה על דעת כלל ההרכב, לא הובהר תוקפה. משכך, הגם שניתן להבין מרוח הדברים, שבית הדין מותיר את יישום החלטתו לשיקול דעת המשיב, עולים סימני שאלה רבים ביחס לתוקפה של ההחלטה. לכך אוסיף, כי החלטת אב"ד, אינה מתיישבת עם החלטה מאוחרת יותר, שניתנה ביום 22.11.20, בעקבות פניית העותר^[7], ובה חזר על החלטתו מיום 18.5.16 המורה על ביטול צו ההגבלה^[8].

26. כפי שנאמר בעניין טייב, יפים הדברים גם לענייננו, החלטת המשיב שלא לקיים את החלטת בית הדין, אמנם סבירה ונכונה, אך מקימה מצב בעייתי ומורכב. **"אין לחדד כי תוצאה זו מעוררת אי נוחות במידה מסוימת, מבחינת ההרמוניה הראויה של מערכת השפיטה ויצירת ציפיות שווא, מבלי משים כמובן, אצל, המבקש" (שם, פס' ו').** לכך אוסיף, כי מצאתי טעם רב בביקורת שהעלה ב"כ העותר בטיעונו כנגד התנהלות המשיב. המשיב, מיד ובסמוך לאחר שקיבל את החלטת בית הדין, מצא קושי ביישומה ועל כן פנה ליועמ"ש של בתי הדין הרבניים ודרכו להרכב. כפי שכבר נאמר, כלל הפניות בוצעו ללא עדכון העותר. עוד אינני מקבלת את טענת המשיב, שהעותר ידע

היטב שהחלטת בית הדין הרבני אינה ניתנת ליישום והשתהה במכוון תקופה ממושכת עד שפנה לבית הדין ולמשיב. אין לטענה זו כל אחיזה ומצאתי להאמין לעותר, שאכן סבר, לאחר שהתקבלה החלטת בית הדין, כי מאסריו יבוטלו בדיעבד וכפועל יוצא מכך תתקצר תקופת מאסרו.

27. עם זאת, לצערי, אין בכל אלו כדי להטות את הכף לטובתו. גם במקרים אחרים שבהם מצא בית המשפט כי נפלו "טעויות" או "תקלות משפטיות" אצל הערכאות הדיוניות או ע"י ב"כ המדינה, לא היה בכך כדי לשנות את התוצאה. בעניין טייב, מצא בית המשפט שלמשיב הייתה תרומה ממשית באחריות ל"תקלה המשפטית" (שם, פס' ח'); בבג"צ יונס נתן בית המשפט דעתו לכך שהעותר לא ידע ולא הבין, כי תשלום הקנס חל מיד ושריצה את תקופת המאסר כולה טרם שילם את הקנס (שם, עמ' 757), כך גם בע"פ עזיזאת. בהחלטה מעניינת אחרת, הטובה אף היא לענייננו, עת"מ (חי') 2280-10-12 עמר נ' שב"ס, דחה בית המשפט עתירת אסיר לאחר שבחן האם בכוחן של טעויות שנפלו בהתנהלות המשיב בדבר מועד שחרור מנהלי מוקדם לאחר ריצוי מאסר חלף קנס, לאפשר קיזוז למפרע של מאסר. המסקנה המתבקשת היא, שגם בהינתן טעויות ופגמים שנפלו בהתנהלות המשיב, אין די בהן כדי לאכוף על המשיב לפעול תוך הפרת הוראות חוק מפורשות.

28. עוד אציין, כי בניגוד למקרים אחרים, שבהם נטען, כי המשיב יצר בהתנהלותו מצג, שגרם לאסיר להסתמך עליו בתום לב ובאופן סביר, במקרה שלפנינו, עמדת המשיב הייתה מלכתחילה עקבית, ולפיה החלטת בית הדין הרבני אינה ניתנת ליישום. החלטתם זו, נבדקה לעומק ע"י ב"כ היועמ"ש, וזכתה לגיבוי מלא. **על יסוד כל הטעמים המפורטים דלעיל, מצאתי לדחות את העתירה.**

29. אך בכך לא די. עצם דחיית העתירה אינה מלמדת על כך שלא נגרם לעותר נזק ומצבו לא שונה לרעה. העותר, כך עלה מפרוטוקול בית הדין, נתן הסכמתו לגט, לאחר שבין היתר, הובהר לו ע"י בית הדין, כי מאסריו בגין צווי ההגבלה יבוטלו למפרע. כזכור, העותר לא היה מיוצג. אין מדובר באמירה בעלמא, הדברים קיבלו תוקף של החלטה, בית הדין לא חזר בו מהחלטתו זו. קיימת חשיבות רבה בשמירה על אמון הציבור ברשויות, כל שכן בקיום צווים שיפוטניים, אף אם נפלו בהם טעויות של ממש. קיימת חשיבות רבת, במתן אמון מלא מצד המתדיינים בבתי הדין הרבניים, בעיקר במקרים רגישים של סרבנות גט. לולא ההשלכות החמורות של יישום ההחלטה במקרה שלפנינו, ספק אם לא היה מקום להתערב בהחלטת המשיב, שלא ליישם צו שיפוטי.

30. מתגובת היועמ"ש נראה כי ער לכלל הקשיים שעולים ממקרה זה, מכאן גם הצעתו לעותר לפנות בבקשה לנשיא המדינה לקצר בעונשו. חזקה על הגורמים המוסמכים הרלוונטיים, כי במידה שאכן תוגש בקשה מתאימה, יביאו גם את נסיבותיו הייחודיות של עניין זה, בין שיקוליהם.

ניתן היום, כ"ד אב תשפ"א, 02 אוגוסט 2021, בהעדר
הצדדים.

[1] העותר נדון, על יסוד הודאתו, בכתב אישום מתוקן בביצוע ריבוי עבירות של מעשים מגונים חמורים בבנותיו ועבירות אלימות כלפי ילדיו ובת זוגו, למאסר בן 12 שנים, מכח גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים בפ"ח 540/08, שהועבר ע"י המשיב, לעיוני.

[2] צורפו כנספח 2 לתגובת היועמ"ש

[3] תיק 740348/17 בית הדין הרבני האזורי ב"ם, לפני כב' הדיינים, אב"ד הרב אברג'יל, הרב מאזוז והרב סלומון, נספח 3 לתגובת היועמ"ש.

[4] מתוך דברי ההסבר להצ"ח חוק העונשין (תיקום מס' 10) תשל"ט-1979.

[5] עוד באותו עניין, ראו ע"פ 1909/09 עזיזאת נ' שב"ס (מיום 16.4.10) והחלטת כב' השופט רובינשטיין ברע"ב 1104/11 עודה נ' שב"ס.

[6] עת"א (מח-מרכז) 7808-05-11 מיום 1.8.11.

[7] העתק פניית העותר, נספח "ג" לעתירה

[8] החלטה ניתנה ביום 22.11.20 ע"י כב' אב"ד הרב אושינסקי, נספח "ד" לעתירה וכן ר' החלטה נוספת של ביה"ד מיום 3.1.21, המפנה להחלטה דנא, ומאפשר למשיב לערער על החלטתו הישנה לביה"ד הגדול.